

Брно

Брно – історичний центр Моравії. Це друге за розміром місто країни після Праги. Населення — 405 337 осіб (за станом на грудень 2009 року). Брно – адміністративний центр Південноморавської області, а також резиденція Конституційного суду Чеської Республіки, Верховного суду, Вищого адміністративного суду, Верховної прокуратури і омбудсмена. Брно також є важливим освітнім центром Чехії, оскільки у ньому на 34 кафедрах 13 університетів навчається понад 89 тисяч студентів (станом на 2011 р.).

У Брно щороку проводяться змагання з мотоспорту серії MotoGP, фестиваль феєрверків Ignis Brunensis, який збирає до 180 тисяч відвідувачів на день та багато інших культурних і спортивних заходів.

На честь міста названо астероїд головного поясу 2889 Брно, а також англійський ручний кулемет часів II Світової війни Bren (ZGB-33) (назва походить від двох місць виготовлення зброї – Брно та Енфілд).

Шпільберг (чес. Шпілберк)

Місто Брно почало будуватися навколо древнього замку Шпільберг (Шпілберк), який є однією з найвідоміших пам'яток міста Брно. Замок розташований на вершині однойменної гори. Його споруджено в XIII столітті як могутню фортецю для захисту Моравії від нападів з півдня. Згодом Шпільберг переробили у стилі ренесанс та в XVII столітті у потужну барокову фортецю. У XVIII столітті фортецю перетворено в одну з найжахливіших в'язниць. Шпільберг називали "В'язницею народів" габсбурзької монархії. У 1855 році він став служити військовою казармою, якою залишився аж до 1959 року. У 1939–1940 рр. на його території була розміщена в'язниця брненського гестапо.

У 1962 р. фортеця і навколишній парк були проголошені Національною культурною пам'яткою. Тепер Шпільберг є музеєм, який належить до організації Музеї міста Брно. Він приваблює багато туристів, передусім завдяки своїй історії. Насамперед у літніх місяцях тут проводяться різні акції — культурні, музичні, театральні, різні виставки, фехтувальні виступи, Свято Шекспіра, тут також можна замовити весільні обряди.

Церква святого Вацлава

Ця православна церква збудована на основі проекту російського емігранта-архітектора Петра Левицького в 30-их роках XIX ст. Це перша православна будівля в місті Брно. Перший камінь було закладено в 1929 р. і посвящено Владикою Гораздом. На його честь пізніше була встановлена пам'ятна плита біля дверей. Будівництво церкви тривало 2 роки. У кінці XX ст. до церкви були добудовані самостійна дзвіниця і позолочений купол. Регулярно тут проводяться Святі літургії та вечірні богослужіння.

Сади ім. Дениса

Парк, який знаходиться між залишками міського обгородження та комплексом церковних споруд навколо кафедрального собору Св. Петра та Павла. Оцей парк, відкритий спочатку XIX століття, був першим міським (тобто нецерковним) парком у Чехії. При заснуванні парку в 1918 році був парадно відкритий обеліск австрійського імператора Франца I. на честь перемоги над Наполеоном. Назва самого парку походить з 1919 року. Парк отримав ім'я французького історика Ернеста Дениса, який допоміг створенню незалежної Чехословаччини. У сьогоднішні дні в ньому проходить щорічний фестиваль феєрверків «Ігніс Бруненсіс».

Кафедральний собор Св. Петра та Павла (розмовно Петров)

Будування самого собору почалося вже в XI–XII століттях, коли на цьому місці була збудована мала каплиця. У кінці XII століття її збільшено на костел і в кінці XIII століття на базиліку, яка через два століття отримала кафедральну перебудову і з тих пір є найбільшим собором у Брно. Декілька разів його розрушили війська, проходячи через місто, її інтер'єр було декілька разів змінено, щоб він відповідав добовій моді. Сьогоднішній вигляд інтер'єру походить з ери бароко і зовнішній вигляд був останнього разу змінений в 1905 році – собор був перебудований у стилі неоготики та додані були дві найвищі вежі.

Дзвони собору б'ють у Брно полудень не о дванадцятій, а вже об одинадцятій годині. Це на пам'ять того, що вони врятували жителів міста від нападу шведів у 1645 році. Шведи протягом Тридцятирічної війни облягали Брно чотири місяці. Останнього дня вирішили, що якщо не захоплять місто до 12 години, то вони відійдуть. За легендою їхній план почув чеський кухар, який для шведів готував їсти. Кухар усе розказав захисникам міста Брно, а вони дзвонили цього дня полудень на годину раніше.

Капустяний ринок

Капустяний ринок – це одна з найстаріших площ у Брно. Її назва походить від того, що на ній проходили овочеві ярмарки. Крім цього, ця площа була важливим місцем для міських органів справедливості, оскільки тут стояли «ганебний стовп» та «ганебна клітка», куди закривали злодіїв. Посередині площі стоїть фонтан «Парнас», збудований у XVII столітті по за проектом барона Фішера з Ерлаха. У верхній частині площі стоїть Чумний стовп святої трійці з першої половини XVIII століття. Що стосується будинків, то найважливішими є «Театр Гуска на мотузці», монастирська Палата, Театр Редута, колишній корпус Брненського юридичного факультету у нижній частині ринку, а також будівля Моравського обласного музею в палаці Дітріхштейн.

У верхньому куті знаходиться великий торговий центр з вісімдесятих років XX століття, збудований на місці будинку знищеного бомбардуванням у кінці Другої світової війни. Під самою площею знаходиться брненське підземелля – підвали, які протягом століть з'єдналися до павутини катакомб, до якогось лабіринту, який у 2011 році було відкрито широкій публіці.

Костьол капуцинів і гробниця

Костьол капуцинів і гробниця лежать на Капуцинській площі й утворюють комплекс з монастирем капуцинів. На терасі перед костьолом стоять статуї Яна Адама Нессмана, які у стилі бароко та походять з XVIII століття.

Найцікавіша – гробниця під костьолом, де можна було муміфікувати трупи – завдяки придатному складу ґрунту і завдяки системі вентиляційних отворів. Муміфіковані трупи тут у підземних приміщеннях лежать уже з часів збудування костьола та монастиря. Крім монахів, членів ордена капуцинів тут похоронені також будівельники Ондржей і Ян Ерні і барон Франтішек Тренк.

Відвідувачі можуть побачити постійну експозицію, яка також включає в себе екскурсію у підземелля з муміями.

Стара Ратуша

Будівля Старої Ратуші, або як її називають самі чехи, Стара Раднице – одна із найстаріших споруд у місті Брно. Вона овіяна легендами і входить у число найвідоміших туристичних об'єктів. Фундамент Старої Ратуші закладено ще в 1249 році, а сама будівля служила мешканцям міста за своїм прямим призначенням з 1373 аж по 1935 рік! Вона ввібрала в себе практично всі

архітектурні стилі. Наприклад, портал і ворота виконані в стилі пізньої готики, дах башти – в стилі ренесанс. Решта, що постраждало від шведської навали, було перебудовано в стилі бароко. Ремонтні роботи проводив відомий зодчий Брно Ян Хреститель Ерна. У 1660 році на Стару Ратушу причепили щит з новим гербом міста. У приміщенні Старої Ратуші проводилися засідання міської ради, судили, а також зберігали гроші і документи. Тут же, в задньому крилі ратуші знаходилась і міська в'язниця.

Ну, а в наші дні Стара Ратуша служить культурним центром міста Брно. Тут розташований туристичний центр, офіси, проводяться виставки і різноманітні культурні заходи. Влітку відкриваються історичні зали. Туристи можуть побачити найдавнішу залу Ерна, потім Кришталеву, Фрескову і, нарешті Скарбницю. А якщо піднятися на вежу, висотою приблизно 63 метри – відкриється вражаючий вид на все місто Брно.

Розповідь про Стару Ратушу була б неповною, якщо не згадати про її легенди. Одна з них розповідає, чому викривлена башточка на порталі Ратуші. Магістрат замислив, щоб портал Ратуші був винятковий. Довірили цю справу відомому талановитому майстру Антоніну Пілгриму, що вчився колись у Празі. Влада пообіцяла достойну винагороду, але обіцянки не дотримали. Майстер закінчив роботу, але центральну башточку спеціально вигнув. Так вона й існує до сьогодні, як нагадування, що обіцянки треба виконувати.

При вході в Стару Ратушу висять дві цікаві речі, про які теж складені легенди. Перша легенда – про Брненське колесо. Десь у 1643 році, у місті Леднице, приблизно 40 км від Брно, проживав Їржі Бірк. Любив він посидіти з друзями в господі (шинок – по нашому), пити пиво і всіляко відпочивати. Якось, добре випивши, посперечався, що за дванадцять годин він повалить дерево, зробить з нього колесо до воза і сам прикотить його до Брна. Вдарили по руках і закріпили угоду великою порцією випивки. На ранок страшенно боліла голова, але парі є парі! Коли до полудня колесо було готове, наступив черговий етап суперечки. Треба було це колесо докотити до Брно! Котити колесо було надзвичайно важко, дорога видавалась нескінченною, та насмішки друзів сили не додавали. Майже без сил, докотив Їржі колесо до ратуші, а там бургомістр видав йому письмове підтвердження і Бірк повернувся додому. А колесо і досі висить.

Ну і третя легенда розповідає про Брненського Дракона. Кажуть, що Дракон поселився недалеко від Брно, поїдав скотинку і наводив жах на всіх. Магістрат оголосив нагороду тому, хто його вб'є. Після декількох невдалих спроб, з'явився розумний і мужній рицар, який приготував приманку для дракона: у шкіру телятка зашили мішок з негашеними вапном. Дракон зжер приманку, а коли його замучила спрага, він напився води, вапно всередині погасилось і розірвало його. На його животі до сих пір можна побачити шов. Історики вважають, що опудало дракона – крокодила, дуже екзотичну тварину з Амазонки, подарував місту архієпископський князь Матіаш, котрий претендував на покровительство моравських князів у суперечці зі своїм братом, імператором Рудольфом II.

Площа Свободи

У Брно величезна кількість цікавих місць, одним з яких є центральна і найбільша площа міста – Площа Свободи, що носила раніше назву Нижнього ринку.

Площа приблизно у формі трикутника. Знаходиться в самому центрі міста. Вона походить приблизно з XIII століття. У середньовіччі тут багата буржуазія та аристократи будували свої будинки, а тому значення площі росло. У 1679 році був збудований чумний стовп, що скоро став домінантою площі.

На площі знаходяться визначні будинки – Дім панів з Ліпе, який походить з XVI століття. Фасад палацу багато прикрашений орнаментами винограду, це пов'язано з тим, що один з колишніх власників Криштоф Шванц тут мав оптовий магазин з вином. Зараз тут розміщений торговельний центр. У верхній частині палацу знаходиться оглядовий майданчик, з якого гарний вигляд на центр міста (вхід безкоштовно через кафе).

Поруч з Домом панів з Ліпе стоїть один з найгарніших будинків міста – Палац Клайна з XIX століття, де знаходяться одне з відділень Бібліотеки ім. Магена (відділення класичної музики), а також філія Чеської палати адвокатів. У палаці є парадний зал, де приймають визначних гостей міста Брно.

На переломі XIX та XX століть площа була значно перебудована, багато будинків було знесено та були збудовані нові у стилі неоренесансу. У 1929 році за проектом Богуслава Фухса було збудовано функціоналістську будівлю Моравського банку з пасажем Бета.

У 1901 р. збудували трамвайну лінію від центрального залізничного вокзалу.

Остання реконструкція площі відбулася у 2006 році – поклали нову бруківку, збудували бронзовий фонтан з віршами Яна Скацела, був зреструктурований чумний стовп, було позначено положення костюла Св. Мікулаша (іншим кольором бруківки) і знову посадили дерева.

Палац дворянок

Палац дворянок – визначна будівля в центрі міста Брно, одна з виставочних споруд Моравського обласного музею. Палац збудував у кінці XVII століття Ян Хреститель Ерна у стилі міського барокового палацу. В інтер'єрі збереглась каплиця з пізньою бароковою фрескою. Палац служив для покинутих дворянських і міщанських дівчат.

У палаці відбуваються різноманітні короткочасні виставки. До подій для громадськості відносяться лекції та концерти. У палаці знаходиться етнографічний інститут.

Бібліотека імені Магена

Бібліотека імені Їржі Магена – найбільша бібліотека у Моравії та друга найбільша у Чехії. Бібліотека пропонує широкий вибір художньої та навчальної літератури, журналів і газет.

Площа Малиновського

Площа Малиновського несе ім'я маршала Родіона Яковича Малиновського, полководця російського підрозділу протягом Другої світової війни. Під час Другої світової війни площа називалася іменем Ріхарда Ваґнера. Сьогодні лише рідко зустрінемося з назвою Фруктовий ринок. Жителі міста Брно назву площі часто скорочують тільки на «Маліняк», тому, іноді, молоді люди її за літературною мовою неправильно називають Малинова площа.

Театр імені Магена

Спочатку цей німецький міський театр ніс ім'я «На оборонних мурах». Його будівництво було закінчено у 1882 році. Театр збудований у стилі неоренесансу, необароко та неокласицизму. Театр став першим електрифікованим театром на території Чехії та одним з перших у світі.

Відкриття відбулось 14 листопада 1882 року, перша публіка бачила спектакль «Еґмонт» Йоганна Вольфганга фон Ґете під музику Людвіга ван Бетховена. Сьогодні є театр Магена головною сценою драматичної трупи Національного театру Брно. Його першим завлітом був письменник Їржі Маген, ім'я котрого театр від 1965 року несе. Вперше у цьому театрі було поставлено

шість опер Леоша Яначека та відбулася тут світова прем'єра балету Ромео і Джульєтта Прокоф'єва.

Театр опери та балету імені Яначека

Театр опери та балету імені Яначека був збудований у 70-их роках ХХ століття. Театр містить у собі сцену з поворотним кругом плюс ще задню сцену й дві бокові сцени. У будові знаходиться зал на 1383 глядачів.

Моравська площа

Моравська площа раніше несла назви як Лажанська площа за іменем графа Лажанського, під час війни вона називалася за іменем диктатора Адольфа Гітлера і після визволення Червона площа.

Площа розділена на дві частини – більшу і меншу. З кінця Другої світової війни тут розташований пам'ятник Червоної армії. Статуя червоноармійця стоїть на своєму місці не випадково, тому що раніше скульптура дивилась у напрямку на місце, де до 1945 року стояла споруда Німецького дому.

Костьол святого Томаша

Костьол святого Томаша збудував у 1350 році моравський маркграф Ян Індржіх Люксембурський, брат імператора Карла IV. Його будівництво було закінчено сином Яна Йоштом 1400 року. Спочатку костьол повинен був служити місцем поховання маркграфів Моравії, але тут похоронені тільки Ян Індржіх із сином. Костьол протягом Тридцятирічної війни був зруйнований, знову його було збудовано в останній третині XVII століття за проектом Яна Кржітіла Ерні. Головний олтар – спільний твір скульптора Йосефа Вінтергалдера старшого та Якуба Шерзе з кінця XVIII століття. У костьолі знаходиться дуже рідка картина «Об'явлення Ісуса Христа апостолам» з 1764 року. При костьолі знаходиться монастир, де сьогодні музей і під костьолом розташована гробниця.

Філософський факультет Університету ім. Масарика (FF, Філда)

Філософський факультет Університету ім. Масарика є одним з найкращих і найпопулярніших гуманітарних факультетів у країні. Філософський факультет пройшов довгий шлях і сьогодні дає можливість вчитися на двадцяти кафедрах і відділеннях, де зараз вчиться близько дев'яти тисяч студентів і працюють майже сімсот викладачів і вчених. Факультет, а також весь університет йде в ногу з сучасними тенденціями в галузі вищої освіти і в багатьох відносинах є ще попереду. Дуже зручно вчитися своїм власним темпом і вільно записувати предмети та екзамени через Інтернет, добре обладнані класи, електронна підтримка освіти, легкий доступ до комп'ютерів і високоякісні бібліотеки факультету – все це дає можливість користуватися всіма аспектами життя студента, яким славиться Брно. Перевагою «філди» є те, що вона знаходиться в центрі міста.

На факультеті працює, мабуть, найоригінальніший аматорський театр, який називається Філософською мандрівною театральною трупю. Кожен семестр студенти та викладачі радують глядачів новими спектаклями. Використовують різні жанри – трилер, історичні п'єси, драми, обробляються піснями і т. п.

Академія виконавських мистецтв імені Яначека (JAMU)

Академія виконавських мистецтв імені Яначека була натхненна знаменитістю Леоша Яначека – композитора, який більшу частину свого фертильного плодотворчого періоду провів в у Брно. Важливо відзначити, що композитор намагався створити музичну академію в столиці Моравії. Його зусилля були частково заповнені засновником органної школи, яка пізніше

стала трампліном для створення консерваторії в Брно. У довоєнний період, консерваторії і майстер-курси представляли вищі та якісні установи художньої освіти. Тільки після 1945 р. з'явився перший університет мистецтв – Академія виконавських мистецтв у Празі. Потреба в таких навчальних закладах і виявили другий за значенням культурний та історичний центр Чеської Республіки – Брно Академія виконавських мистецтв імені Яначека у Брно була заснована 12 вересня 1947 р. Сьогодні навчаються на двох факультетах (музичний і театральний) академії імені Яначека всього близько 700 студентів, які готуються до своєї майбутньої артистичної кар'єри.

Євангелічний костюл Коменського

Євангелічний костюл Коменського збудований у неоготичному стилі. Некатолицький костюл є унікальний своєю ренесансною будівлею і перехожих відразу ж вражає своїм кольором, які надають йому не оштукатурені червоні цегли. Тому і називають костюл «Червоним костюлом». Н. Ферстель (прикрашав Іспанський зал Празького граду), відомий віденський архітектор, став архітектором і цієї споруди. До речі, віденські архітектори були дуже успішними в Брно в момент, коли скасували міські стіни домінуючого роду. Не дивно, що моравське місто тоді називали "Маленький Відень". З 2003 року в церкві костюлі Коменського в Брно проводиться старе католицьке богослужіння.

У Брно можна побачити ще інші цікаві місця, як наприклад:

Нова ратуша, яка будувалась з початку XIII до кінця XVIII ст. У наш час тут розташований Муніципалітет міста Брно, проходять засідання Міського зібрання депутатів і міська рада. Сама будівля Нової Ратуші унікальна – тут розташовані декілька порталів, котрі були частиною будинків, що давно вже не існують. Дуже цікаві сходи, в першому дворі, які в стилі ренесанс. Збереглись також фрагменти середньовічних фресок, що знаходяться під склепінням монастиря. А взагалі, Нова Ратуша є одним з ключових культурно-історичних пам'яток Брно.

Вілла Тугедгат

Функціональна споруда європейського значення, її розробкою займався архітектор Майса ван дер Рохе, вона побудована в 1929 році. Вілла занесена до списку ЮНЕСКО. Нещодавно її відкрито після капітального ремонту.

- **Старобрненський монастир, площа Менделя**
- **Технічний музей**
- **Антропос**
- **Виставковий комплекс**
- **Брненське водосховище + замок Вевержі**

Околиця міста Брно

На південь від Брно розташований ампірний замок у Жідлоховіцах, а на сході – пантеон праць, а також замок Славков, відомий в основному під назвою Аустерліц. Саме тут відбулася кривава "битва трьох імператорів" – битва під Аустерлицом. Напередодні ювілею битви, який відзначався в 2005 році, в Аустерліці відкрито музей, присвячений трагічним подіям початку XIX століття. На північ від Брно, на піднесеності Драханска, розташована найбільш відвідувана туристами область – Моравський Карст, де на відносно невеликій

площі (120 кв. км) зосереджені всі види карстових явищ – каньйони, гроти, глибокі провали, підземні озера і річки, а також більше 400 печер. Мандрівників тут чекає чудова прогулянка по печерах і захоплююча поїздка на човнах по підземній річці і озеру, розташованим на глибині 40 метри, до майже 140-метрової прірви Мацоха (найбільша середньоєвропейська прірва такого типу).

Печера Балцарка доступна для огляду протягом всього року, Пункевні печери славляться сталактитовими “прикрасами”, які також не мають аналогів у Центральній Європі. Інші цікаві печери області – Катеринська і Стовпсько-шошувська печери, в яких були знайдені сліди доісторичних людей.